

Salvor Oy
Hatanpään valtatie 24
33 100 TAMPERE

Viite

Asia

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO SALVOR OY:N KÄSITTELYKESKUKSEN YMPÄRISTÖ-
VAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA, PUNAISENLADONKANGAS, HAUKIPUDAS

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY JA HANKETIEDOT

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarkoituksena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (468/94, muutos 267/99) ja -asetuksen (268/99) 6 §:n kohtien 11 a, b ja d) mukaan ympäristövaikutusten arviointia sovelletaan hankkeeseen, jossa käsitellään ongelmajätteitä vähintään 5 000 tonnia vuodessa tai muita kuin ongelmajätteitä enemmän kuin 100 tonnia vuorokaudessa tai sijoitetaan kaatopaikalle muita kuin ongelmajätteitä vähintään 50 000 tonnia vuodessa.

Salvor Oy on toimittanut 27.12.2005 Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle arviointiohjelman, joka koskee pilaantuneiden maiden ja teollisuusjätteiden käsittelykeskusta Punaisenladon kankaalla Haukiputaalla. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus toimii hankkeessa YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena.

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma, jossa esitetään tiedot hankkeesta, tiedot arviointimenettelyn järjestämisestä sekä menetelmät hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutusten selvittämiseksi. Yhteysviranomaisen antaa arviointiohjelmasta lausunnon, jossa tarkastellaan asetuksessa esitettyjen arviointiohjelman sisällöllisten vaatimusten toteutumista.

Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Se tulee hankkeesta vastaavan hakemuksesta julkiseen käsittelyyn arviointiohjelmassa esitetyn aikataulun mukaisesti kesällä 2006

Hankkeen nimi

Hankkeen nimi on Salvor Oy:n käsittelykeskus, Haukipudas / Punaisenladonkangas.

Hankkeesta vastaava

Hankkeesta vastaa Salvor Oy (Hatanpään valtatie 24, 33 100 TAMPERE). Konsulttina arviointiohjelman laatijana on toiminut Tieliikelaitoksen Konsultointi (PL 403, 33 101 TAMPERE).

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

Pilaantuneiden maiden ja teollisuuden jätteiden laitos- ja ammattimainen käsittely edellyttää ympäristölupaa, jonka käsittelee alueellinen ympäristökeskus. Arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto liitetään ympäristölupahakemusasiakirjoihin. Rakentamista varten tarvitaan rakennus- ja toimenpideluvat, jotka käsittelee Haukiputaan kunnan tekninen lautakunta. Vesien johtaminen viemäriin edellyttää sopimusta viemärilaitoksen kanssa.

Ympäristövaikutuksiltaan merkittävä rakentaminen edellyttää alueen kaavoittamista.

Hanke ja sen vaihtoehdot

Arvioitava Salvor Oy:n käsittelykeskus sijaitsee Haukiputaan kunnan kaakkoisosassa Punaisenladonkankaalla, noin kahden kilometrin etäisyydellä Oulun kaupungin ja Kiimingin kunnan rajasta Alakyläntien itäpuolella.

Salvor Oy suunnittelee ottavansa vastaan ja käsittelevänsä noin 200 000 tonnia vuodessa teollisuuden jätteitä ja pilaantuneita maita. Pilaantuneita maita arvioidaan käsiteltävän noin 100 000 tonnia vuodessa. Näitä ovat

- epäorgaanisilla ja orgaanisilla haitta-aineilla pilaantuneet maat,
- lietteet ja pilaantuneet sedimentit. Näitä voivat olla ruoppaus sedimentit, lietteet ja sakat vedenpuhdistuksesta ja erotuskaivoista tai materiaalit, joilla on korkea vesipitoisuus.
- hiekoitushiekka pestäväksi.

Pilaantuneiden maiden käsittelymenetelminä käytetään kiinteytystä, pesutekniikkaa tai alipainekäsittelyä riippuen haitta-ainetyypistä. Maa-ainekset, joita ei ole saatu käsiteltyä hyödynnettävän materiaalin pitoisuuksiin, loppusijoitetaan alueelle rakennettavaan Salvor Oy:n tavanomaisen tai ongelmajätteen kaatopaikalle. Pesussa muodostuva lietekakkuaines käydetään stabiloinnin raaka-aineena tai sijoitetaan alueen kaatopaikalle. Lietteistä erotetulle jätevedelle tulee jäteveden käsittely.

Teollisuuden jätteitä arvioidaan käsiteltävän noin 100 000 tonnia vuodessa. Näitä ovat

- energiantuotannon lento- ja pohjatuhkat
- jätteiden ja ongelmajätteiden polton tuhkat tai kuonat
- metalliteollisuuden jätteet, valimojätteet, sakat, lietteet, kuonat, hilseet ja pölyt, sivukivi, rikastushiekka
- paperiteollisuuden sakat, kuitusavi, kuitutuhka ja lietteet
- kemianteollisuuden prosessikiipsi.

Teollisuuden jätteiden käsittelymenetelmänä on kiinteytys. Mikäli materiaaleja ei saada esikäsiteltyä hyödynnettäväksi, ne sijoitetaan alueelle rakennettaviin tavanomaisen tai ongelmajätteen kaatopaikoille.

Lassila & Tikanoja Oyj suunnittelee ottavansa vastaan käsittelykeskuksessa noin 150 000 tonnia jätettä vuodessa. Vastaavanlainen, noin 100 000 tonnia vuodessa käsittelevä kierrätys-terminaali toimii Oulun Ruskossa. Käsittelykeskuksessa otetaan vastaan L&T:n sopimusasiakkaiden yhdyskunta- rakennus- ja teollisuusjätettä sekä kierrätysmateriaaleja yhteensä noin 100 000 tonnia vuodessa. Yhdyskunta-, rakennus- ja teollisuusjäte esilajitellaan, käsitellään mekaanisesti erilaisilla seuloilla ja erottimilla ennen murskausta ja seulontaa, jonka jälkeen kierrätykseen kelpaava materiaali ohjataan hyödynnettäväksi. Käyttökelvoton materiaali loppusijoitetaan alueelle rakennettavaan L&T:n pysyvän tai tavanomaisen jätteen kaatopaikalle. Esikäsiteltyjä kierrätysmateriaaleja ja ongelmajätteitä arvioidaan käsiteltävän noin 50 000 tonnia vuodessa. Näiden jätteiden käsittelymenetelmiä ovat mm. paalaaminen, murskaaminen käsittelyhallissa tai ulkona materiaalin laadusta riippuen, lajitteleminen ja välivarastoiminen.

Arvioitavat vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto 0 (VE0), jossa pilaantuneiden maiden sekä yhdyskunta-, rakennus- ja teollisuuden jätteiden käsittely jatkuu nykyisellään eikä käsittelykeskusta rakenneta.

Vaihtoehto 1 (VE1), jossa rakennetaan Salvor Oy:n käsittelykeskus pilaantuneille maille ja teollisuuden jätteille sekä Lassila & Tikanoja Oyj:n kierrätysmateriaalin ja yhdyskunta-, rakennus- ja teollisuusjätteen käsittelytoiminnot Salvor Oy:n käsittelykeskuksen alueelle.

Vaihtoehto 2 (VE2), jossa rakennetaan Salvor Oy:n käsittelykeskus pilaantuneille maille ja teollisuuden jätteille.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Vahvistetussa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa ja Oulun seudun yleiskaavassa 2020 Salvor Oy:n käsittelyalue sijoittuu seudulliselle jätteenkäsittely- ja/tai kaatopaikka-alueelle. Hankkeesta vastaavan tavoitteena on suunnittelualan kaavoitus samanaikaisesti YVA-menettelyn kanssa.

ARVIINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on kuulutettu YVA-lain ja -asetuksen mukaisesti Haukiputaan, Oulun, Kiimingin ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen virallisilla ilmoitustauluilla 2.1. – 9.2.2006 välisenä aikana. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä kuulutuksen ajan Haukiputaan ja Kiimingin pääkirjastoissa ja kunnantaloilla sekä Oulun seudun ympäristövirastossa ja Kuivasjärven kirjastossa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Arviointiohjelmasta on pyydetty lausunnot Haukiputaan ja Kiimingin kunnilta ja Oulun kaupungilta, Oulun seudun ympäristölautakunnalta, Pohjois-Pohjanmaan liitolta, Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveystoimialalta, tiehallinnon Oulun tiepiiriltä sekä Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:ltä. Kuulutus ja arviointiohjelma lähetettiin kannanottojen esittämistä varten kuudelle alueella toimivalle yhdistykselle tai seuralle. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus kuulutti arviointiohjelman nähtävillä olosta sanomalehti Kalevassa 31.12.2005.

YVA-menettelyä seuraamaan ja ohjaamaan on perustettu ohjausryhmä, jonka tarkoituksena on edistää tiedonkulkua hankkeesta vastaavan, viranomaisten ja muiden hankkeen sidosryhmien välillä. Ohjausryhmään kuuluvat hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, Haukiputaan ja Kiimingin kuntien, Oulun kaupungin, Oulun seudun ympäristöviraston, Oulun Jätehuollon, Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiirin sekä YVA-konsultin edustajat. Seurantaryhmä on kokoontunut arviointiohjelman laadintavaiheessa kaksi kertaa.

Hankkeesta järjestettiin yleisötilaisuus Oulussa Tielikelaitoksen tiloissa 10.1.2006. Tilaisuudessa oli yhteensä 12 osallistujaa.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA KANNANOTOISTA

Lausuntoja ja kannanottoja toimitettiin yhteysviranomaiselle yhteensä 11 kappaletta. Yhteysviranomaisen lausunnossa on esitetty niistä pääkohdat. Kopiot lausunnoista toimitetaan hankkeesta vastaavalle yhteysviranomaisen lausunnon liitteenä. Alkuperäiset lausunnot ja kannanotot ovat nähtävillä ympäristökeskuksessa.

Lausunnot

Haukiputaan kunnan lausunnon antaja, tekninen lautakunta toteaa, että arviointiohjelma ja vaihtoehtomallit korostavat liikaa jätteiden loppusijoitusta, vaikka tavoitteena tulisi olla mahdollisimman korkea jätteiden hyödyntämisaste ja loppusijoitettavan jätteen määrän merkittävä vähentäminen. Aluetta, jolla on lähes rajattomat mahdollisuudet, ei saa uhrata jätteiden loppusijoituspaikaksi.

Tarkasteltaviin vaihtoehtoihin tulisi lisätä vaihtoehto, jossa alueella käsiteltäisiin esitetyt jätemäärät, mutta alueella ei olisi lainkaan jätteiden loppusijoitusta.

Kiimingin kunnanhallitus toteaa lausunnossaan, ettei sillä ole huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan. Jatkosuunnittelussa tulee kuitenkin kiinnittää riittävää huomiota hankkeen mahdollista vaikutuksista alueen pohjavesiin. Kiimingin kunnan Pyyryväis-harjun vedenottamo sijaitsee suunnitellusta alueesta noin 1,5 kilometrin päässä. Vedenotannon suoja-alue tarve tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa.

Oulun kaupunginhallitus toteaa lausunnossaan, että Oulun seutuhallitus on 8.12.2005 päättänyt käynnistää seudun yleiskaavan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa ja Oulun seudun yleiskaavassa 2020 olevan Alakyläntien jätehuoltoaluetta osoittavan kohdemerkinnän täsmentämiseksi. Tehtävänä on selvittää, kuinka laajoja aluevarauksia Oulun seudulla tarvitaan erilaisten jätteiden käsittelyä ja loppusijoitusta varten ja miten eri toiminnat ja toimijat sekä niiden tarvitsemat liikenneyhteydet tulisi järjestää. Työstä on pyydetty tarjoukset tammikuussa 2006 ja sen on tarkoitus valmistua vuoden loppuun mennessä. Toiminnallinen yleissuunnitelma tulee olemaan lähtökohtana alueelle myöhemmin laadittavalle osayleiskaavalle.

Salvor Oy:n arviointiohjelmissa esitettyjen vaihtoehtojen 1 ja 2 vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon mahdollisuus, että alueelle tulee muitakin jätehuollon toimijoita, jolloin esimerkiksi alueen sisäisiä järjestelyjä ja liittymistä yleiseen tieverkkoon joudutaan ehkä muuttamaan ohjelmassa esitetystä.

Muutoin arviointiohjelma antaa YVA-asetuksen mukaiset riittävät tiedot hankkeesta, hankkeen vaihtoehtoista, toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista ja kuvauksen ympäristöstä. Tarkasteltavan vaikutusalueen rajauksesta ei ole esitetty ehdotusta karttatarkasteluna, joten on vaikea arvioida, tullaanko tarkasteluja tekemään riittävän laajalta alueelta.

Arviointiohjelma esittää, että raskas liikenne voi lisätä jossain määrin liikenteestä aiheutuvia haittoja Oulun pohjois-kaakkoispuolisille kaupunginosille. Arviointiohjelmissa esitetään liikenteen vaikutusten arvioimista mm. melun ja liikennemäärien kannalta. Oulun kaupunki haluaa kiinnittää erityistä huomiota liikennevaikutusten arviointiin. Oulun yleiskaavassa 2020 Alakyläntien itäpuolelle on varattu tiiviitä pientalovaltaisia asuinalueita länsipuolelle jo rakennettujen alueiden lisäksi.

Oulun seudun ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan, että Salvor Oy:n selvittämien vaihtoehtojen jätteenkäsittelypaikkojen ympäristö- ja muut selvitykset olisi tullut sisällyttää hankkeen YVA-menettelyyn. Koska Pohjois-Pohjanmaan liiton selvityksen vuodelta 1996 lähtökohtana on tuolloin ollut etsiä ja varata kaavoituksellisesti alue uudeksi jätteenkäsittelyalueeksi Ruskon jätekeskuksen käytön päättymisen jälkeen. Ympäristöviraston näkemyksen mukaan arvioinnissa tulisi tarkastella nyt suunnitteilla olevaa hanketta sekä muita alueella mahdollisesti tulevia toimintoja kokonaisuutena.

Arviointiohjelmissa on esitetty kuvaus suunnitellusta toiminnasta sekä tiedot hankkeesta vastaavasta. Lassila & Tikanoja Oyj:n toimintojen (VE1) kuvaus vaatii tarkennusta, jotta toiminnan ympäristövaikutukset on mahdollista arvioida.

Hankkeen YVA-menettelyn aikataulu on hyvin tiukka, näin ollen hankealueen ympäristöä koskevaa tietoa on hankittu runsaasti ja esiselvityksiä on jo tehty. Arviointiohjelma sisältää ympäristöä koskevaa tietoa sekä nykytilan kuvauksia, jotka olisi ollut selkeämpää esittää vasta arviointiselostuksessa. Kyseiset seikat tulee YVA-selostuksessa esittää tarkemmin ja eri toteutusvaihtoehtoja vertaillen.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmissa esitetty arviointi käsittelylaitoksen vaikutuksista liikenneturvallisuuteen, meluun, maankäyttöön, maaperään, pinta- ja pohjavesiin, ilman laatuun ja maisemaan on kattava. Sen sijaan arviointimenetelmät vaikutuksista ihmisen terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä elinkeinoelämään vaativat tarkentamista. Lisäksi hankkeen vaikutuksia Kalimeenojan ja Auranmajan virkistyskäyttöarvoltaan tärkeisiin aluei-

siin ja niiden käyttöön sekä Kummunlammin-Uikulanjärven Natura-alueeseen tulisi arvioida. Arviointiin tulisi sisällyttää myös poikkeavien tilanteiden, kuten kemikaalivahingon tai tulipalon, vaikutusten tarkastelu.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 17.2.2005. Maakuntakaavassa lausunnolla oleva alue on osoitettu seudullisena jätteenkäsittely- ja/tai kaatopaikka-alueena. Pohjana merkinnälle on vuonna 1997 valmistunut Oulun kaupunkiseudun, Lakeuden alueen ja Ylikiimingin kunnan yhteisen jätteenkäsittelyalueen kartoitus (Julkaisu B:12, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Oulu 1997), mikä maakuntakaavaselostuksessa on tuotu esille.

Jätteenkäsittelyalueen kartoitus johtui siitä, että Ruskon jätteenkäsittelyalueen käyttöikä ainakin läjitysalueena todettiin suhteellisen lyhyeksi ja katsottiin pitemmän aikavälin seudullisen jätteenkäsittelyalueen etsiminen välttämättömäksi. Kartoituksessa päädyttiin siihen, että nyt lausunnolla oleva alue joko yksinään tai Ruskon läjitysalueena ym. mahdollistaisi seudullisen jätteenkäsittelyn pitkälle tulevaisuuteen.

Oulun seutuhallituksen päätöksellä on vuoden 2006 alussa alkanut käyttösuunnitelman laatiminen Alakylän tien itäpuolelle noin 600 hehtaarin alueelle Haukiputaan ja Kiimingin kuntien ja Oulun kaupungin alueella. Salvor Oy:n käsittelykeskus –hanke sijaitsee ko. alueella. Käyttösuunnitelman pohjalta voidaan alueelle laatia kaava.

Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ole muuta huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveystoimisto toteaa lausunnossaan, ettei arviointiohjelmasta saa selkeää kuvaa siitä, minkälaista toimintaa kokonaisuudessaan alueelle suunnitellaan. Esimerkiksi Lassila & Tikanojan Oyj:n toiminta vaihtoehdossa 1 vastaa normaalia yhdyskuntajätteen kaatopaikkatoimintaa. Jätejakeet vain tulevat muualta kuin asumisesta (yhdyskuntajäte, esilajiteltu kierrätysmateriaali sekä/ja ongelmajätteet). Arviointiohjelmassa viitataan selvityksiin, jotka tullaan esittämään tarkemmin arviointiselostuksessa (mm. vaatimukset tuhkien loppusijoittamiselle ja pölyämisen estäminen sekä jätteiden ympäristöominaisuudet, määrät ja laatu sekä käsittelymenetelmien vaatimukset ja hyötykäyttöaste). Näitä tietoja olisi ollut syytä käydä läpi jo arviointiohjelmassa, jotta asukkaille, toiminnan vaikutuspiirissä oleville ja muille sidosryhmille muodostuisi selkeä kuva suunnitellusta toiminnasta. Koska alueella tullaan käsittelemään vaihtoehdon 1 mukaan myös yhdyskuntajätteen kaltaista jätettä (esim. kaupat), tulee arviointiselostuksessa esittää, miten sivutuoteasetuksen mukaiset säädökset on huomioitu.

Arvioinnissa sekä arviointiselostuksessa tulee tarkasti ilmaista eri vaihtoehtojen osalta jätejakeiden ominaisuudet ja käsittelymenetelmät sekä kuinka paljon mitään jätejätettä tullaan loppusijoittamaan hankealueelle ja mitkä jätejakeet ja kuinka paljon kuljetetaan käsittelyn jälkeen muualle. Arviointiselostuksessa tulee myös esittää alueen arvioitu täyttö- ja käyttöaika (loppusijoitusalueet).

Arvioitavat asiakokonaisuudet ja niihin käytettävät arviointimenetelmät on esitetty suhteellisen kattavasti ihmisiin kohdistuvien merkittävimpien vaikutusten arvioinnin osalta. Vaikutusten arvioinnin yhteydessä tulee käsitellä erillisenä melu-, pöly-, ilma ja vesipäästöjen terveys- ja ympäristövaikutukset. Arviointiohjelmassa on myös eriteltävä ne työvaiheet, mistä on odotettavissa merkittävimmäksi katsottavia vaikutuksia. Tällaisia työvaiheita voivat olla mm. arviointiohjelmassa esitetyt sähkö- ja elektroniikkaromun sekä muun jätteen murskaus, renkaiden leikkaaminen ja rouhinta, kestopuun haketus, tuhkien käsittely, asbestipitoisen materiaalin kuljetus ja käsittely sekä biojätteen käsittely ja kuljetus muualle. Melutapahtumien osalta tulee huomioida myös melun toistuvuus, kesto ja impulssimaisuus. Arviointiohjelman mukaan vaikutusaluearjaus esitetään karttatarkasteluna (esim. pöly, melu). Tarkasteluun on merkittävä myös häiriintyvät kohteet (asutus, koulut, päiväkodit yms.) sekä arvio vaikutuksille altistuvien henkilöiden määrästä. Mahdolliset vaikutusalueen talousvesikäytössä olevat yksityiskaivot on selvítettävä.

Liikenteen vaikutukset ulottuvat laajalle alueelle, joten arviointiprosessin aikana on huolehdittava liikenteen vaikutuspiirissä asuvien ja elävien osallistuminen arviointiprosessiin. Arviointiohjelman mukaan Oulun seudun vahvistetussa yleiskaavassa 2020 hankealue on merkitty jätteenkäsittelyalueeksi (ej). Lähimmät asuntoalueet sijaitsevat noin kahden kilometrin päässä hankealueesta. Asukkaat eivät välttämättä ole tiedostaneet tai voineet hahmottaa etukäteen, mitä kaavaan merkitty jätteenkäsittelyalue todellisuudessa tarkoittaa. Osallistumisessa tulisi siten harkita aktiivisempaa selvitystä kuin mitä kappaleessa 9.2 on esitetty. Aiemmista arvioinneista saatujen kokemusten perusteella ihmiset antavat palautetta siitä, ettei hankkeesta ole tarpeeksi tiedotettu tai hankkeesta ei ole edes kuultu.

Tiehallinnon Oulun tiepiiri toteaa lausunnossaan, että arviointiohjelman mukaan toiminnan aiheuttama liikenteen lisääntyminen ja vaikutukset liikenneturvallisuuteen tullaan arvioimaan. Ohjelman mukaan YVA-menettelyn aikana ollaan yhteydessä Tiehallintoon liikenneturvallisuudesta, käsittelykeskuksen uusista liikennejärjestelyistä samoin kuin mahdollisista muista Alakyläntietä (yhdystie 18709) koskevista suunnitelmista. Ohjelman mukaan myös kuljetusliikenteen meluvaikutukset ja päästöt tullaan arvioimaan.

Oulun tiepiirin mielestä ohjelmassa todetut YVA-menettelyn vaiheet liikenteen osalta ovat riittäviä. Tiepiirillä ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry toteaa lausunnossaan, että hanke merkitsee toteutuessaan mahdollisuuksia lisätä materiaalikierrätystä. Samoin se antaa mahdollisuuden tehosta pilaantuneiden maiden puhdistamista. Hanketta voidaan sinällään pitää ympäristönsuojelua monipuolisesti edistävänä.

Tarkasteltava alue on varattu jätehuollon tarpeisiin Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa ja Oulun seudun yleiskaavassa 2020. Molemmissa kaavoissa aluevaraus tarkoittaa uutta seudullista jätteiden läjitysalueita eli kaatopaikkaa vastaavan toiminnan loppuessa Oulun nykyisellä jätteiden käsittely- ja läjitysalueella Ruskossa. Maakuntakaavan kaavaselostuksessa todetaan muun muassa, että Oulun seudun uusi jätteiden käsittelyalue on varattu Haukiputaalta Alakyläntien varresta. Vaikka Salvor Oy:n hanke kattaa vain osan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa jätehuollolle varatusta alueesta eikä kaavamerkinnässä ole "korvamerkintää" Oulun Jätehuollolle, kaavavarauksen alkuperäistä tarkoitusta ei voi ohittaa. Salvorin käsittelykeskus toimisi alueella kymmeniä vuosia ja sen kautta kulkisi mittava määrä materiaalia, josta osa loppusijoitettaisiin alueelle. Alueelle syntyisi joka tapauksessa uusi kaatopaikka, johon päätyisi toteutettavasta vaihtoehdosta riippuen erinäinen määrä myös yhdyskuntajätettä. On selvää, että seudulliselle kaatopaikalle on vaikeaa ellei mahdotonta löytää uutta sijoituspaikkaa kaavaillun alueen tilalle eikä uuden etsintä ole tarkoituksenmukaista. Tavoitehan on voimakkaasti keskittää kaatopaikkatoimintaa. Tavoite velvoittaa myös yrityksiä. Yhteistoiminta tarkasteltavalla alueella on siten välttämätöntä, mutta myös järkevää. Yhteistyö esimerkiksi materiaalikierrätyksessä varmasti vähentää loppusijoitukseen joutuvan jätteen määrää.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa ei tuoda selkeästi esille kaavavarauksen merkitystä eikä siitä seuraavaa kokonaistarkastelun tarvetta eikä niin ollen aiota arviointiselostuksesaan hahmottaa kokonaisvaikutuksia tai keinoja hallita alueen pitkäaikaisesta ja kasvavasta käytöstä aiheutuvaa kuormitusta. Ohjelmassa mainitaan vain epämääräisesti, että hankkeen liittyminen muihin selvityksiin ja hankkeisiin kuvataan tarkemmin arviointiselostuksessa. Siitä on vaikeaa päätellä, missä määrin kaavavarausten sisältö aiotaan ottaa huomioon. Salvor ilmoittaa kuitenkin pyrkivänsä kaavoittamaan tarvitsemansa osa-alueen samanaikaisesti YVA-menettelyn kanssa. Kuvassa 8 on esitetty yleiskaavaprosessin ja osayleiskaavaprosessin alustava tarkastelualue. Hankkeesta vastaava haluaa sen mukaan rajata oman toimintansa erilliseksi ja kaavoittaa sen osayleiskaavana ennen yleiskaavoitusta. Yleiskaavoitus lähtee ehkä myös vireille, mutta on selvää, että osayleiskaavalla on oma, nopeampi tavoiteaikataulunsa, vaikka tarkasteltavan hankkeen painostamana seutuhallitus on päättänyt selvityksen tekemisestä seudullisen jätehuollon kehittämisessä.

Sarvorin hankkeen ja seudullisen jätehuollon tulevien tarpeiden yhteisvaikutukset olisi tullut näkyä arviointiohjelmassa selvemmin ohjausryhmän kokouksen mukaisesti. Yhteisvaiku-

tuksista vaietaan, koska hankkeesta vastaavalla ei ole intressiä tehdä ennakkoon työtä "muiden hyväksi". Toisaalta Salvor Oy on käyttänyt tilaisuuden hyväkseen kiiruhtaessaan hankkimaan jätehuollolle varatusta alueesta siivun oman käyttöönsä.

Arvioitaessa hankkeen toteuttamiskelpoisuutta lupavaiheessa tai kaavaprosessissa on eduksi, jos ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta voi päätellä riittävästi alueen kaikkien tulevien toimintojen ympäristövaikutusten aiheuttama rasitus ja lievennysmahdollisuudet. Punaisenladonkankaan käyttö jätteiden loppusijoituksessa sisältyy myös vaihtoehtoon VE0. Niinikään olisi paikallaan, että esimerkiksi kuvassa 11 näkyisi koko jätehuollon tarvitsema alue eikä pelkästään käsittelykeskuksen varaus. Asutus leviää yhä lähemmäksi tulevaa jätteenkäsittelyaluetta. Arvio vaikeudesta laajentaa jätehuollon aluetta 10 – 20 vuoden kuluttua myös seudulliseen tarpeeseen on erittäin realistinen.

Mielipiteet ja kannanotot

Kannanoton esittäjä A ei hyväksy uuden käsittelykeskuksen rakentamista Punaisenladonkankaalle. Sen sijaan tulee käyttää ja parantaa käytössä olevia laitoksia. Alueella on jo tarpeeksi revitty luontoa (soramontut, kivilouhinta ym.). Jäljellä olevat metsät kuolevat pölyyn ja saasteeseen.

Kannanoton esittäjä B pitää parhaana vaihtoehtona 0-vaihtoehtoa eikä käsittelykeskusta tule rakentaa Alakyläntien varteen. Kannanoton esittäjän mukaan liikenne tulee kasvamaan Alakyläntiellä noin 30 000 perävaunullisella rekalla vuodessa. Tämä on kestävä määrä, kun huomioidaan Alakyläntien varressa olevat lapsivaltaiset asuinalueet ja otetaan huomioon jo nyt tiellä kulkeva raskas liikenne. Rekkaliikenteen aiheuttamat melu- ja ilmansaastehaitat ovat merkittävät. Valtava liikenteen lisäys aiheuttaa liikenteellisiä solmukohtia asuinalueiden risteuksiin ja hengenvaaranpaikkoja, sillä jo nyt lapset leikkivät Alakyläntien varrella olevan äänivallien päällä.

Jylkynkankaalle ja Kuivasjärvelle virtaa tällä hetkellä raikasta ilmaa vain lännestä ja pohjoisesta. Pohjoisia virtauksia tosin rasittavat maa-ainesvarastot Alakyläntien varressa. Jylkynkankaalle ja Kuivasjärvelle virtaa saastunutta ja hajuhaittoja aiheuttavia saastuneita ilmavirtauksia tällä hetkellä etelästä (kaupunki ja paperitehtaat) ja idästä (Rusko, Kemira). Hajuhaitat ovat viikoittain toistuvia ja merkittäviä sekä normaalein hajuaistein havaittavia. Arvot voivat sinällään olla määräysten mukaisia pois lukien pahimmat päivät. Käsittelykeskus tulee aiheuttamaan merkittäviä hajuhaittoja, joiden virtaussuunta asuinalueille tulisi pohjoisesta. Tästä seuraa, että Jylkynkankaalle ja Kuivasjärvelle tulisi raikasta ilmaa enää lännestä. Tilanne, jossa asuinalueelle tulee saastunutta ilmaa kolmesta eri tuulen suunnasta neljästä mahdollisesta, ei ole hyväksyttävä. Hajuhaittaa tulisi arvioida nimenomaisesti aistinvaraisesti mittausten lisäksi. Hajuhaittojen arvioinnit tulisi tehdä juuri niinä päivinä, kun Ruskon kaatopaikalta tuleva haju on pahimmillaan.

Alakylän järvet, montun pohjat sekä Kalimenoja ovat virkistyskäytössä. Järvet ja montun pohjat ovat uimakäytössä. Kalimeenojassa on kalaa, jota kalastetaan ruokatarpeisiin asti. Suunnitellun kohteen maaperä on sellainen, ettei voida saada täyttä varmuutta, miten maansaasteet kulkeutuisivat pohjaveteen ja mihin ne pohjaveden mukana liikkuisivat. Tästä syystä käsittelykeskuksen toteuttaminen vaarantaisi järvien (mukaan lukien Pyykös- ja Kuivasjärvi) sekä Kalimeenojan ja lähialueiden maaperän.

Käsittelykeskus aiheuttaa meluhaittaa lähiasuinalueille liikennemelun lisäksi.

Kannanoton esittäjä C pitää parhaana vaihtoehtona vaihtoehtoa VE0. Käsittelykeskusta ei pidä rakentaa Alakyläntien varteen. Käsittelykeskus aiheuttaa kasvavan liikennehaitan Alakyläntiellä sekä mahdollisen hajuhaitan lähialueiden asukkaille, mikä on kestäväntöntä kaatopaikan hajuhaittojen lisäksi. Suunnitellun kohteen maaperä on sellainen, ettei täyttä varmuutta voi saada siitä, miten maansaasteet kulkeutuisivat pohjaveteen.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ottaen huomioon saadut lausunnot ja mielipiteet Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus esittää Salvor Oy:n Punaisenladonkankaan käsittelykeskuksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta seuraavaa.

Hanketiedot

Oulun seutuhallituksen päätöksellä on vuoden 2006 alussa aloitettu käyttösuunnitelman laatiminen Alakyläntien itäpuolelle noin 600 hehtaarin alueelle Haukiputaan ja Kiimingin kuntien ja Oulun kaupungin alueella. Hankkeesta vastaavan tulee huomioida, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa ja Oulun seudun yleiskaavassa 2020 jätehuoltoalueeksi merkitylle alueelle laadittava käyttösuunnitelma voi vaikuttaa myös Salvor Oy:n kaavaan.

Yhteysviranomaisen katsoo, että Salvor Oy:n hanke on selkeästi osa maakuntakaavassa jätehuoltoalueeksi merkitylle alueelle sijoittuvaa kokonaisuutta. Vaikka koko jätehuoltoalueen ja Salvor Oy:n suunnitteluajataulut ovat erilaiset, yhteysviranomaisen kuitenkin edellyttää, että Salvor Oy:n YVA-menettelyn yhteydessä tarkastellaan alueelle tulevat muut mahdolliset toiminnot. Arviointiselostuksessa tuleekin esittää maakuntakaavassa oleva, noin 600 hehtaarin alue ja siihen sijoittuva Salvor Oy:n alue karttatarkasteluna. Samoin seudullisen jätehuollon toteuttajan, Oulun Jätehuollon Punaisenladonkankaalle suunnittelemat toiminnot tulee esittää ainakin yleispiirteisesti.

Lassila & Tikanojan toiminnan kuvausta tulee tarkentaa yhdyskunta-, rakennus- ja teollisuusjätteen käsittely osalta. Arviointiselostuksessa tulee mm. kuvata, miten yhdyskuntajätteen joukossa oleva biojäte käsitellään ja miten sivutuoteasetuksen säädökset huomioidaan. Rengas- tai rengasrouhe jäte on tavanomaista jätettä ja kaikki kyllästetty puujäte on ongelmajätettä (taulukko 2).

Arviointiselostuksessa tulee esittää arvio hankkeen elinkaaren (toiminta-ajan) pituudesta. Samoin tulee esittää eri vaihtoehtojen osalta jätejakeiden ominaisuudet ja käsittelymenetelmät. Erityisesti ne työvaiheet, joista voidaan olettaa olevan merkittävimmät ympäristövaikutukset. Selostuksessa tulee myös esittää, kuinka paljon mitään jätettä tullaan loppusijoittamaan hankealueelle ja mitkä jätejakeet ja kuinka paljon niitä kuljetetaan käsittelyn jälkeen muualle.

Vaihtoehtojen käsittely

Arviointiohjelmaan on valittu kolme arvioitavaa vaihtoehtoa, joista yksi on nollavaihtoehto, jolloin hanketta ei toteuteta lainkaan. Vaihtoehdot 1 ja 2 eroavat toisistaan Lassila & Tikanojan toiminnan osalta. Haukiputaan kunta on esittänyt lisättäväksi vaihtoehdon, jossa Salvor Oy:n alueella käsiteltäisiin arviointiohjelmassa esitetyt määrät jätteitä, mutta niitä ei loppusijoitettaisi alueelle lainkaan. Vaikka esitetty vaihtoehto monipuolistaisi vaihtoehtoa, yhteysviranomaisen ei edellytä lisävaihtoehdon tarkastelua. Alue on jo varattu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa ja Oulun seudun yleiskaavassa 2020 jätteenkäsittely- ja/tai kaatopaikka-alueeksi ja jätteen loppusijoitusmahdollisuuden jättäminen pois Salvor Oy:n hankkeesta veisi pohjan hankkeen toteuttamiskelpoisuudesta.

Vaihtoehtoja 1 ja 2 arvioitaessa on otettava huomioon mahdollisuus, että alueelle tulee muitakin jätehuollon toimijoita ja että koko alueelle laaditaan käyttösuunnitelma, jonka perusteella esimerkiksi alueen sisäisiä järjestelyjä ja liittymistä yleiseen tieverkkoon joudutaan ehkä muuttamaan esitetystä.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Salvor Oy:n käsittelykeskuksen YVA-menettelyn aikataulu on tiukka. Hankkeesta vastaava on teettänyt maastokartoitukset ja selvitykset etukäteen viime vuoden aikana jo ennen arviointiohjelman valmistumista.

Arviointiohjelmasta puuttuu karttaesitys ehdotuksesta vaikutusalueen rajaukseksi, mikä on vaikeuttanut kokonaiskuvan muodostamista hankkeen vaikutuksista riittävän laajalta alueel-

ta. Vaikutusalue tarkastelussa tulee esittää lähi- ja kaukovaikutusalueet sekä erilliset vaikutustarkastelut melun ja pölyn leviämismelulle, pinta- ja pohjavesille ja liikenteelle. Vaikutusalueen karttaesityksessä tulee esittää myös alueelle sijoittuvat häiriintyvät kohteet sekä arvio vaikutuksille altistuvien henkilöiden määrästä. Talousvesikäytössä olevat yksityiskaivot tulee selvittää.

Ympäristö- ja terveysvaikutusten arviointimenetelmät on esitetty kattavasti, mutta elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmiä tulee tarkentaa. Sosiaalisia vaikutuksia tuleekin kartoittaa esimerkiksi haastatteluin tai kirjallisilla kyselyin, jotka kohdistetaan hankkeen todennäköisen vaikutusalueen asukkaille tai vaikutusalueella vapaa-aikana käyttäville.

Vaikutusarvioinnin yhteydessä tulee esittää terveys- ja ympäristövaikutukset erillisinä melu-, pöly-, ilma- ja vesipäästöille. Samoin tulee esittää melutarkastelussa melun toistuvuus, kesto ja impulssimaisuus.

Arviointiselostuksessa tulee tarkastella toiminnan vaikutuksia Kalimeenojan ja Auranmajan virkistyskäyttöarvoltaan tärkeisiin alueisiin ja niiden käyttöön. Arvioitaessa hankkeen vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämiseen tulee huomioida myös ympäröivän alueen käyttö- ja marjastukseen ja sienestykseen.

Kiimingin Pyyryväisharjun pohjavesialue sijaitsee karttatarkastelun perusteella alle kahden kilometrin eikä neljän kilometrin etäisyydellä hankealueesta, kuten arviointiohjelmassa esitetään. Arviointiselostuksessa tulee selvittää tarkemmin, ettei hankealueella ole hydrogeologista yhteyttä pohjavesialueelle.

Arviointiselostuksessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota toiminnasta aiheutuvan liikenteen kasvun vaikutuksiin ja niiden ehkäisyyn.

Osallistuminen

Arviointimenettelyssä on keskeistä eri osapuolten osallistuminen hankkeeseen ja sen avulla saatavan palautteen huomioonottaminen sekä hankkeen ympäristövaikutusten riittävä selvittäminen. Työskentely laajan ja asiantuntevan ohjausryhmän kanssa tukee hankkeesta vastaavan ja konsultin YVA-ohjelman ja –selostuksen laadintatyötä.

Arviointiohjelman esittelytilaisuudessa oli ainoastaan 12 osanottajaa. Arviointiselostuksen esittelytilaisuus tulisi järjestää lähempänä hankealuetta, esimerkiksi Auranmajalla.

Tiedot hankkeen suunnittelu- ja toteutusaikataulusta on esitetty arviointiohjelmassa. Arviointiselostuksen arvioidaan valmistuvan kesällä 2006.

Raportointi

Arviointiohjelma on ulkoasultaan ja sisältörakenteeltaan selkeä, joskin todennäköisesti kiireestä johtuen kuvaviittaukset ovat osittain virheellisiä. Raportoinnin puutteena voidaan pitää jo edellä mainittua karttatarkastelun puuttumista mahdollisista vaikutusalueista.

Arviointiselostuksessa on tärkeää esittää vaihtoehdot, niiden ympäristövaikutukset ja vertailu ymmärrettävästi ja tasapuolisesti.

Yhteenveto ja johtopäätökset jatkotyöhön

Arviointiohjelma sisältää pääosin ne tiedot, joita YVA-lain ja –asetuksen mukaan arviointiohjelmassa tulee esittää. Ympäristökeskus katsoo, että edellä lausunnossa esitetyin täsmennyksin ja lisäyksin ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa keskeiset YVA-asetuksen mukaan selvittävät sekä lausunnoissa ja kannanotoissa esille tulleet asiat. Esitettyjen selvitysten hankkiminen on hankkeesta vastaavan tehtävä. Tarpeen mukaan tulee pitää yhteyttä YVA-menettelyssä mukana oleviin asiantuntijaviranomaisiin.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä kahden kuukauden ajan 15.3.2006 alkaen Haukiputaan ja Kiimingin kunnantaloilla ja kirjastoissa, Oulun seudun ympäristövirastossa ja Kuivasjärven kirjastossa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Se löytyy myös ympäristökeskuksen internetsivuilta osoitteesta: www.ymparisto.fi/ppo > Ympäristönsuojelu > ympäristövaikutusten arviointi > Vireillä olevat YVA-hankkeet > Salvor Oy:n käsittelykeskus, Punaisenladonkangas, Haukipudas.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon sekä kopiot arviointiohjelmasta annetuista lausunnoista ja kannanotoista hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot ja kannanotot säilytetään ja arkistoidaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille.

Ympäristönsuojelupäällikkö

Juhani Kaakinen

Vanhempi insinööri

Anna Marttila

Suoritemaksu 5 850 euroa

Liitteet Annetut lausunnot ja mielipiteet (hankkeesta vastaavalle)

Tiedoksi

- Ympäristöministeriö
- Suomen ympäristökeskus
- Haukiputaan kunta
- Kiimingin kunta
- Oulun kaupunki
- Oulun seudun ympäristölautakunta
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Oulun lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto
- Tiehallinto, Oulun tiepiiri
- Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry
- Kannanoton esittäjät

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Maksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksessa (1237/2003) olevan alueellisen ympäristökeskuksen maksullisia suoritteita koskevan maksutaulukon mukaisesti. (Maksu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetusta arviointilausunnosta on 5 850 euroa, kun hanke tai se vaikutukset katsotaan ulottuvan vähintään kolmen kunnan alueelle.)

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen postiosoite on PL 124, 90101 OULU ja käyntiosoite Isokatu 9, Oulu.